
Hoża

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Południowe

Atrybuty: Nazwy pochodzące od wyrazów pospolitych Nazwy określające

Rok utworzenia nazwy: 1770

Opis

Powstała dzięki dobremu (hożemu) stanowi ogrodów, wzdłuż których biegła.
Do 1954.04.12 taką nazwę nosiła również dzisiejsza ul. Zabawna.

Ciekawostki

Powstała jako polna droga, biegnąca wzdłuż włók wójta warszawskiego, a nazwę - sięgającej wtedy do ul. Poznańskiej - zatwierdzono w 1770 roku. Utworzono tu 17 parceli na zabudowę. Pod koniec XVIII w. stał tu dom murowany, 9 dworców drewnianych, browar i pałacyk kupca Berneaux z 1790 roku wg proj. Zuga. Do pałacyku przylegała gorzelnia, młyn koński i ogród. W 1860 roku Fraenkiel założył w pałacyku apreturę fabryki sukna. dziewięć lat później ulicę przedłużono poza Wielką (Poznańską) a w roku 1872 dodano odcinek do ul. Chałubińskiego. Na pocz. XX w. szybko zabudowano ulicę kamienicami wielkomiejskimi, zazwyczaj wg proj. Karola Kozłowskiego i Józefa Napoleona Czerwińskiego. W 1943 roku Niemcy nazwali ulicę Victoriastrasse, a już rok później zabudowa została zniszczona. Zaraz po wojnie ulicę nazywano Targami Poznańskimi, co wiązało się z tym, że działał tu bodaj pierwszy bazar powojenny po tej stronie Wisły.

Stan obecny:

Nr 1: kamienica Sukierta. Powstała w 1913 roku.

Nr 5/7: dom Własnościowej Spółdzielni Mieszkaniowej. Powojenny. Mieszkała tu Wanda Bolesława Budohoska (1920-1997) - profesor nauk przyrodniczych, specjalistka w zakresie psychofizjologii mózgu, zajmująca się pamięcią i spostrzeganiem wzrokowym, autorka bądź współautorka takich prac, jak "Badania nad kierunkiem skojarzeń", "Z badań nad przyczynami zapomnienia", "Dwie półkule - jeden mózg", "Procesy percepcji" oraz podręcznika "Psychologia uczenia się",

także redaktorka tomu "Biologiczne podstawy zaburzeń psychoruchowego rozwoju dziecka".

Nr 5a: oficyna. Powstała w 1939 roku jako oficyna do kamienicy przy Mokotowskiej 71.

Nr 7a: oficyna. Powstała ok. 1880 roku dla kamienicy, która została zniszczona w 1944.

Nr 9: oficyna. Powstała w 1880 roku dla kamienicy, którą zburzono w roku 1976.

Nr 13: oficyny. Pierwsza z 1880 roku, druga z 1925 roku dla kamienicy zniszczonej w roku 1944.

Nr 14: Kamienica. Zniszczona prawdopodobnie w 1944 roku. Mieszkał w niej Tadeusz Walczak (25 X 1899 - IV 1940) - piłkarz Polonii Warszawa (obrońca - uczestnik finałów Mistrzostw Polski), w latach 1927-1935 również sędzią ligowy. Z zawodu był inżynierem architektem, prowadził prace konserwatorskie i renowacyjne w pałacu w Wilanowie. Po agresji sowieckiej na Polskę aresztowany. Zginął rozstrzelany w Katyniu.

Nr 19: blok mieszkalny. Powojenny. Mieszkali tu małżonkowie Małgorzata Janina Lorentowicz (1927-2005) i Tadeusz Janczar wł. Tadeusz Musiał (1926-1997) - znakomici aktorzy związani z Teatrami Powszechnym oraz Narodowym. Ją pamiętamy z takich filmów, jak "Lubię nietoperze", "Cudzoziemka", brawurowej roli w obydwu częściach komedii "Kogel-Mogel" czy pierwszej polskiej telenoweli "W labiryncie", jego zaś z "Piątki z ulicy Barskiej", "Kanału", "Pożegnań", "Chłopów" a przede wszystkim serialu "Dom", gdzie wcielił się w postać doktora Sergiusza Kazanowicza. Warto wspomnieć, że przez wiele lat w Polskim Radiu był odtwórcą postaci Stacha Matysiaka.

Nr 25: kamienica. Zbudowana w 1900 roku.

Nr 27: kamienica Taubenhause. Powstała w roku 1900. Przed II wojną, przez jakiś czas działała tu Szkoła Ziemi Mazowieckiej, późniejsze liceum Żmichowskiej z ul. Rozbrat. W latach `50 i `60 XX w. istniała tu niewielka domowa jadłodajnia pani Stanilewiczowej. W podwórzu stoi zadaszona kapliczka - na niewielkim cokole w pół odkryta figura Matki Boskiej. Ufundowana przez mieszkańców w czasie okupacji hitlerowskiej.

Nr 27a: kamienica Juliana Glassa. Powstała w latach 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina dla właściciela słynnych składów żelaza w stolicy.

Nr 30: przed wojną mieścił się tu XI Komisariat Policji

Nr 35: kamienica Juliana Glassa. Powstała w latach 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina dla właściciela słynnych składów żelaza w stolicy.

Nr 37: oficyny kamienicy Włodawera. Powstałe w roku 1909. W okresie międzywojennym mieszkał tu Kazimierz Wierzyński (1894-1969) - poeta i eseista.

Nr 39: kamienica Lichtenbaumów. Powstała w 1911 roku wg proj. Józefa Napoleona Czerwińskiego i Wacława Heppnera dla małżeństwa J. i M. Lichtenbaumów. W bramie tabliczka "J.N. Czerwiński / Budowniczy / W. Heppen Arch. 1911". Do VII 2011 roku zachowana była oryginalna stolarka okienna i drzwiowa, jednak podczas remontu okna wymieniono na nowoczesne... Od podwórza stoi zespół sześciokondygnacyjnych oficyn, tworzących małe, zwarte podwórze. Przed wojną mieszkała tu Halina Auderska (1904-2000) - pisarka, leksykograf. Pochodziła z Odessy, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości przyjechała do stolicy, gdzie ukończyła studia z zakresu filologii polskiej (Uniwersytet Warszawski) i studium nauczycielskie a następnie aż do wybuchu II wojny światowej pracowała jako nauczycielka. Podczas okupacji hitlerowskiej była żołnierzem Armii Krajowej. Po wyzwoleniu nie powróciła do pracy pedagogicznej, zostając redaktorem naczelnym w renomowanym

wydawnictwie "Trzaska, Evert i Michalski". Później przez 20 lat pełniła obowiązki zastępcy redaktora naczelnego "Słownika języka polskiego". Była pierwszym prezesem Związku Literatów Polskich, działała we Froncie Jedności Narodu, Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Radzieckiej oraz Patriotycznym Ruchu Odrodzenia Narodowego. W latach 1980-1989 była bezpartyjną posłanką na Sejm. W swym dorobku literackim miała liczne powieści (m.in. "Poczwarki Wielkiej Parady", "Jabłko granatu", "Ptasi gościniec", "Babie lato", "Miecz Syreny" - najbardziej "warszawska"). Była również autorką scenariuszy filmowych - do serialu "Królowa Bona" i jej fabularnego uzupełnienia "Epitafium dla Barbary Radziwiłłówny" (oba w reż. Janusza Majewskiego). Zbeletryzowane uzkały się jako powieść "Smok w herbie". Pod koniec życia mieszkała w kamienicy przy ul. Kopernika 11.

Nr 41: kamienica Brauna. Powstała w 1912 roku wg proj. Józefa Napoleona Czerwińskiego. Ze zniszczeń wojennych wyszła bez szwanku.

Nr 42: kamienica Światopełk-Zawadzkich. Powstała w 1893 roku. Mieszkał w niej Antoni Grabowski (1857-1921) - chemik, esperantysta. Tablica pamiątkowa odsłonięta została tu już w 1933 roku.

Nr 50: oficyna kamienicy Martensa. Powstała w 1890 roku.

Nr 51: Warszawskie Ziemiańskie Towarzystwo Mleczarskie. Fabryka powstała w 1896 roku dla destylarni wódek braci Karszo-Siedleckich. Później umieścił tu swoją drukarnię Orgelbrand i Synowie. Następnie znalazł się tu rosyjski szpital polowy, aż wreszcie fabryka papierosów Partia. Na koniec, w roku 1919 fabryka znalazła się w rękach WZTM. W czasie Powstania Warszawskiego mieściła się tu placówka AK Jajczarnia, zdobyta 01.08.1944 przez żołnierzy VII Obwodu 'Obroza'. Działała tu wytwórnia granatów, granatników, koktajli Mołotowa, mieszcząca się zaraz obok stanowisk nazistów. Potrzebne materiały zbierano w fabryce dźwigów Groniowskiego przy E.Plater 10 i chemikalia z tajnego składu przy ul. Wilczej 72. Fabryka dostarczyła ok. 2000 granatów, a po 10 dniach walk 15000 kolejnych, których korpusy odlewano u Braci Łopieńskich. Zmontowano tu również elektrownię, zasilającą radiostację i szpitale polowe w okolicy. Ze studni głębinowej przeprowadzano wodę dla wojska i okolicznych mieszkańców. Do dziś produkuje się tu np. serki topione.

Nr 52: oficyna kamienicy Ziółkowskiego. Powstała w 1890 roku.

Nr 53: Zakład Rodziny Marii. Powstały w 1876 roku dla sióstr franciszkanek, które mają tu swój klasztor. Jeszcze w latach `80 XX w. na ścianie znajdowała się maleńka wnękowa kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej. Budynek w latach 90 XX w. przebudowano.

Nr 55: Warsztaty Fabryki Braci Łopieńskich. Powstała w 1886 roku jako Wytwórnia Broni Palnej Roberta Zieglera, ale od 1899 roku mieści się tu firma metalowa Bracia Łopieńscy.

Nr 56: kamienica Romanusa. Zbudowana w 1880 roku, przekształcona po wojnie.

Nr 57: kamienica Leviego. Czynszówka powstała w roku 1880. Na ścianie od strony podwórka niewielka kapliczka w stylu góralskim, zamknięta i oszklona, w środku figura Matki Boskiej w niebieskim płaszczu z Dzieciątkiem u stóp oraz siedzących z boku dwóch aniołów.

Nr 58/60: budynek wielorodzinny. Powstał w latach 1998-2000, posiada 41 mieszkań, 4 lokale użytkowe i 63 miejsca parkingowe.

58: kamienica. Mieszkała w niej Stanisława Wysocka wł. Stanisława z Dziegielewskich Wysocka-Stanisławska (1877-1941) - aktorka, reżyserka i dyrektorka teatrów. Była rodowitą warszawianką, jednak ze scenami stolicy związana była jedynie czasowo - w latach 1919-1922 z Teatrem Rozmaitości, w latach 1936-39 z Teatrem Narodowym. W latach 1921-23 kierowała Państwową

Szkołą Dramatyczną przy Konserwatorium Muzycznym w Warszawie, w 1934 roku została wykładowcą PIST-u, ucząc w tej szkole także podczas okupacji hitlerowskiej. Nazywana "nową Heleną Modrzejewską", zagrała w kilkunastu filmach ("Ponad śnieg" - reż. K. Meglicki; "Mocny człowiek" - reż. H. Szaro; "Druga młodość", "Gehenna", "Jaśnie pan szofer", "Kobiety nad przepaścią", "Włóczęgi" - reż. M. Waszyński, "Trędowata", "Wrzos" - reż. J. Gardan, "Dziewczęta z Nowolipek", "Granica" - reż. J. Lejtes; "Ludzie Wisły" - reż. A. Ford i J. Zarzycki; "Dziewczyna szuka miłości" - reż. R. Gantkowski, "O czym się nie mówi..." - reż. M. Krawicz; "Czarne diamenty" - reż. J. Gabryelski).

Nr 59: oficyna. Powstała w 1880 roku, choć sama kamienica nigdy nie powstała; mieściły się tu tylko drewniane stajnie. Od strony podwórza niewielka, skrzynkowa kapliczka.

Nr 61: kamienica Kutnera. Zbudowana w 1887 roku.

Nr 62: kamienica małżonków Biele. Powstała w 1913 roku.

Nr 64: kamienica księcia Radziwiłła. Zbudowana w 1900 roku.

Nr 66: kamienica Szejnbruna. Zbudowana w 1904 roku, przebudowana w roku 1951. Przed wojną jednym z jej lokatorów był Borys von Zinserling (1889-1961) - architekt, wykładowca Politechniki Warszawskiej, twórca scenografii do wielu spektakli kabaretów "Qui pro Quo" i "Perskie Oko". Z jego dokonań architektonicznych na uwagę zasługują niewątpliwie kamienica Wiedigera przy ul. Lipskiej 12 i projekty odbudowy Pałacu Raczyńskich (ul. Długa 7) oraz Pałacu Młodziejowskich (ul. Miodowa 10). Po jego śmierci zrealizowano jeszcze m.in. Przystanek WKD "Śródmieście" w Al. Jerozolimskich oraz siedzibę Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (ul. Podleśna 61).

Nr 68: kamienica Jaskółowskiego. Zbudowana w roku 1890

Nr 69: Instytut Fizyki Doświadczalnej UW. Powstał w latach 1913-20, początkowo dla rosyjskiego gimnazjum.

Nr 70: kamienica Szajnberga. Powstała w roku 1896.

Domek w podwórzu.

Nr 72: kamienica Szajnberga. Powstała w roku 1896.

Nr 74: kamienica Steinikiego. Zbudowana w roku 1882.

Nr 76: Towarzystwo Opieki Nad Ubogimi Matkami. Powstałe w roku 1892.

Nr 88: Zespół Szkół Samochodowych nr 1 im. Romana Macieja Pijanowskiego. Budynek powstał w latach 1919-20 wg proj. Alfonsa Graviera. Początkowo mieściły się tu żeńska szkoła architektoniczna im. Stanisława Noakowskiego, państwowa szkoła chemiczno-przemysłowa, drogowa, techniczna i miernicza. Samochodówkę umieszczono tu już w 1927, przenosząc ją z Mokotowskiej, gdzie powstała w 1925. Początkowo nauka trwała 4 lata, a przyjmowano wszystkich po szkole średniej, którzy skończyli 17 lat. Po wojnie szkoła współpracowała ściśle z Ursusem.

GDZIEŚ Przystałek Porodowy Maternite założony przez Władysława Branickiego ze Stawiszcz.

Data nadania nazwy: rok 1770.